

lelően a bükki karszt ivóvízértéke 420 millió Ft, ami több mint másfélszerese az évente kitermelt faanyagénak. Elsősorban ez az oka, hogy a rendelkezésünkre álló módon tiltani igyekszünk minden fennsíki táborozást, s hogy különös szigorral vonjuk felelősségre a környezetszennyezőket.

Hét éve létezik a Bükki Nemzeti Park. Minden eddigi tapasztalat azt látszik bizonyítani, hogy az ellentmondások következetes tisztázása és feloldása után jól megférhet egymás mellett a gazdálkodás és a természetvédelem.

Dr. Bartucz Ferenc

Rendhagyó tanulmány-ismertetés

Pontosan háromnegyed évszázaddal ezelőtt (1909-ben), majd fél évtizeddel később (1914-ben) jelent meg *Kaán Károlynak*, az erdészet és a természetvédelem kimagasló egyéniségének két alapvető, a hazai természetvédelmi szakirodalomnak immár klasszikusnak minősülő tanulmánya. Az 1909-ben „sok ezer példányban kinyomtatott”, „A természeti emlékek fentartása” című 42 oldalas tanulmány születésével kapcsolatosan írta a szerző: „1908-ban miniszteri megbízást nyertem, hogy egy tanulmányt írjak a természeti emlékek fentartásának kérdéséről, méltatva annak fontosságát, ismertetve a külföld idevonatkozó tevékenységét és részletesen taglalva azokat a föladatokat, amelyek ez irányban az országban megoldásra várnak.”

Bárki, bármilyen összefüggésben is foglalkozik ma a természetvédelemmel, óhatatlanul vissza kell nyúlnia az ősforráshoz, a természetvédelem alapvető rendezőelveit tartalmazó, úttörő Kaán-i műhöz. A négy fejezetből álló 25 (11 magyar és 14 külföldi) irodalmi forrásra épülő „A természeti emlékek fentartása” című tanulmány egyrészt válasz a nyugati országokban megélénkült természetvédelmi akciókra, másrészt summázta mindazt, amit tenni kellene, mert „a védelem és mentés munkája halaszthatatlan!” és nem kevésbé „Kormány-akciónak társadalmi tevékenységgel párosulva kell mielőbb közrehatnia arra, hogy a kultúra és a természet háztartásának éles ellentétei lehetőleg kiegyenlítést nyerjenek.”

A természeti emlék megjelölést Kaán Károly használta először ebben a munkájában. Szerinte a „természeti emlék a föld felületén, vagy annak mélyében a természet bármely világába tartozó minden olyan természeti alkotás, vagy annak bármily változatban és arányokban csoportosult összessége, mely vagy történelmileg becses, vagy tudományosan értékes, esztétikailag kiváló, bármi okból ritka, esetleg látványos, vagy pedig arra hivatott, hogy idővel a természeti emlék becsével bírjon.”

A természeti emlékek védelmének — hangsúlyozta — „1. a történeti vonatkozású természeti emlékekre” kell kiterjednie, továbbá „2. azokra a természeti emlékekre, melyek természettudományi, gazdaságtudományi, esztétikai, vagy egyéb jelentőségük miatt becsesek, s így fentartásuk nemzeti érdekből indokolt.” Mindkettőre számos példát is említett.

Leszögezte, hogy természeti emlékek „törvényes védelméhez csak akkor tehetünk majd konkrét javaslatokat, ha természeti emlékeink egységesen összeítve és osztályozva lesznek.” Végül 11 pontban összefoglalta „azt, amit egy törvényalkotás tervezeténél leginkább figyelembe veendőnek tart”. Kaán Károly tanulmánya mindvégig izgalmas olvasmány ma is. Több, ma már védelem alatt álló természeti emlékekkel találkozunk a könyvecske lapjain. A feltáró, a Folytatás a 249. oldalon.